

„למה עזבתם את רוסיה?“

„בולשביקים! מיליונרים!“

עזבתו של עולה

העלייה השישית — או השביעית לכלול יש דבר אחד משותף — המילה אותה שומעים כל העולים כבר בארמון שווארבווינה: 'סבלנות'!

מוגן במילת קסם זו כמו ברכוכבא בי מגינו. עולה העולה הממוצע למטוס בואינג 707, קורץ (אם הוא ממין זכר) לדיילת אילעל ונוחת על הסרט הגע הענק של משרד הקליטה כדיוק כמו החבילות שלו. המכונה הענקית והמתוחכמת של הקליטה משומנת היטב, אך לעיתים קרובות יש בה הפרעות הנגרמות עלידי חול. לא זה משארם-אשיך. זה הבא מהדיונות שבין תל-אביב והרצליה-פיתוח. תהליך הקליטה נמשך בין 15 דקות ל-שנה וחצי, תלוי במקרה המסויים. מכאן ברור, שהציונות והסבלנות מתחרזים רק בשירה.

לרוב פקידי הסוכנות, העלייה הרוסית היא מפולת אינסופית, חדיגונית ובלתי ניסבלת, שהביאה עימה נודניקים טרדנים וטפילים למיניהם.

אך העלייה הרוסית איננה אחידה. יש לפחות שלוש קבוצות טיפוסיות.

יהודי

החצר

הציונים של הקבוצה הראשונה באים לרוב מלטביה, ליטא, בוקובינה, או בסרביה. הם שמרו עוד על „הילדות מלפני המלחמה“ וה„ציונות מלפני המלחמה“. הי ציונות שלהם התעוררה לחיים בגלל ההלם של מלחמת ששת הימים. רבים מהם רצים ישר משהדהתעופה לבית-דובווינסקי, ור הצעירים לסניף הרוסי של הליגה להגנת יהודיות. אחדים מהם, צמאי פעילות, מוציאים את דרכם לאנשי ד"ר אלדר.

אם הם העולים, המהחנה של „יהודי החצר של מוסקבה“, כמו אהרון רגליס ור דויד דרוגונסקי, מקבלים במהירות קיצוניות אחרת. כמו הטוטליטאריזם בכחול-לבן, רבים מהם לא מסוגלים לתפוש שבישראל אפשר לדבר על סוציאליזם, ושואת איננה פראזה מקולקלת של ה„ג.ב. והעיתונות הסובייטית.

אך אותם לאומניים פעלתנים מעדיפים להצטרף לחברה הצרכנית — בעיקר בי סביבות תל-אביב — מאשר לרדת לסיני ולהקים שם עיר חלוצית או ישוב-ספר. מה אפשר לומר אל הקבוצה השנייה, אשר אנשיה באו יותר ממערב רוסיה מ- אשר ממוסקבה, לנינגרד או הארקוב?

לא

מתרגלים

להם יש קצת יותר סבלנות (אמא רוסיה מקנה זאת לכולם). אך הם לא הביאו עימם את הציונות הרומנטית. הי אנשים האלה הם חרוצים, רוצים ויכולים להיות מועילים. אך הם באים מארץ טוטליטאריה. שבה הכל היה מוסדר — ולמרות זאת (או אולי בגלל זאת) הכל היה חסר, ואיש לא היה מסוגל להבין מה הולך שם. אותם העולים אינם מתרגלים מהר ל- מציאות בישראל, והם בהתחלה מאוד מבולבלים. זאת אפשר לראות מהמכתבים למערכות העיתונים הרוסיים בארץ. מת עוררת בהם הקינאה כשהם רואים את הי מושבה האמריקאית בסביון או את המלרינות המפוארים של ירושלים. הם מתער-מים כשהם פוגשים „בחטידים המלוכלכי כים“ של מאה-שערים, או „המרוקאים שי לא מתרחצים לעולם“. כאילו אבותיהם בי קסריליבקה לא היו מלוכלכים כמותם.

הם גם אינם מבינים כיצד הממשלה (או כפי שאומרים ברוסיה: המפלגה והממשלה) מרשה לפרסם גשים חצי ערוי מות על שער עיתונים. הם גם מתפלאים

כאשר הגיע אפרים (פרנק) גורדון מרוסיה לארץ, היה כבר עודה מפורסם. העיתונאי הוותיק, בוגר אוניברסיטת מוסקבה בעיר תונאות, פרשן לעניינים בינלאומיים בעיתון-ערב נפוץ בריגה עיר

מוזרתו, פוטר מעבודתו ונזרק מי אגודת העיתונאים הרוסית לפני כשנה, כאשר הגיש בקשה לעלות לישראל. גם אשתו אווה, מורה לכינור באקרדמיה למוסיקה, פוטי

הה. גורדון (44) לא נרתע, החל מפי ניו את כל העולם במכתבים, שזה, בין היתר, בקשה להתקבל כחבר באגודת העיתונאים בארץ. בקשתו נתקבלה, והסיפור הידי הרכיב העולם. המהומה שי הקים הועידה, ומשפחת גורדון קיבלה את אשרת היציאה — ימים ספורים לפני הטלת כופר האקרי מאים.

לפני חודשיים, הגיעה משפחת גורדון — אפרים, אשתו, הילדים (12 ילד, ואביו של אפרים) לארץ. הם הועברו למרכז הקליטה בגני-עתיירה, והחבר הטרו באגודת העיתונאים, השולט ברוסיה, גרי מניח, לטכית, צרפתית, אנגלית, ויודע גם פולנית, איטלקית, סר-בית, ואיריש — החל מתיישב לשפץ את גירסה דינקותא שלו כשפה העשירית — עברית.

מדוע עושים בארץ כל-כך הרבה שביתות. מדוע שובתים פועלי עליית כל-כך הרבה שבועות? איך אפשר להרשות דבר שכזה, שהקפה והשוקולד ייעלמו מהשוק, ושאר תם העובדים ישתקו את היצור?

ברוסיה — השביתות אסורות. מי שי שובת — פוגע במדינה. אבל העיתונות הסובייטית מברכת יום את גיבורי מלחמת המעמדות השובתים בארה"כ או בישראל. אך לא במצרים. לעומת זאת, הוותיקים לא תופשים מדוע הרוסים מקבלים במהירות כזאת מכונניות. המיספרים הלבנים האלה! וילדי המרוקאים זורקים אבנים על מכוניות הפגזי ור ונו וצועקים: „רוסים — בולשביקים!“

מיליונרים! הרבה מאותם הרוסים — הקומוניסטים — היו בעלי דירות וקוטגים (דצות, כפי שהם נקראים ברוסיה) ומכוניות גם בבית-המועצות. הם החזירו אותם רק כדי לצאת מהאווירה הכבדה של הי אימפריה של ברז'נייב, ולהשיא את בנותיהם הם מבלי להסתכן בנישואי תערובת. הקבוצה השלישית היא הקשה ביותר. אלה הם עדות המזרח של רוסיה — יהודי גרוזיה, יהודי ההרים הבאים מדגסטאן ובקו ויהודי בוכרה. יהודי גרוזיה הכריזו בשנתיים האחרונות: „ישראל או מוות!“ הם לא באים למדינת ישראל — אלא ל- ירושלים עיר הקודש.

הם הביאו עימם הרבה שטיחים מורחיים (שטיחים פרסיים ושטיחים בוכרים אמרי תיים) אך גם את המנטליות הפטריארכלית שהשלטונות הסובייטיים לא הצליחו לעקור מהם במשך 55 שנות תיעוש וקולקטיביזציה.

רוצים אלך

ל"י לחודש

יש להם בממוצע חמישה עד עשרה ילדים, ומעט מאוד בוגרי אוניברסיטה. אך יש להם נסיון רב במסחר זעיר ורוכלות, אותו היקנה להם השוק הטיבי ליטי וסמרקאנד.

היהודים האירופים-רוסיים מכניסים את הוריהם במהירות לבתי-אבות מודרניים. לי יהודי גרוזיה יש מסורת אחרת: הם מופיי עים במשרדי משרד הקליטה, מכים בי אגרוף על שולחנות הפקידים, וצועקים: „במשפחה שלנו יש שבעה ילדים, ארבע סבים וסבתות, שלוש דודות, שני דודים וחצי תריסר קרובים אחרים! תנו לנו די רה של שבעה חדרים. או איהו קוטג'! בבית בקוטאסי, בדארבנט או דושנבה גרנו בבתי גדולים! ואנחנו צריכים גם מינימום של 1000 לירות לחודש!“ ופקידי הסוכנות, אותם אנשים מלומדים, מקללים לפעמים כחורה: „מי בכלל הזמין אתכם הנה? למה עזבתם את רוסיה, אם היה לכם כל כך טוב? למה לפחות לא תדברו רוסית נורמלית, במקום גרוזינית או טדז'יקית?“

אולי כבר בשהדהתעופה של לוד היה צריך לקבל אותם לא אשכנזי אלא ספרדי המבין יותר לרוחם — במיוחד אחד מי עירק או קורדיסטאן? בכל זאת טוב שהם באים. הסבלנים בלי ציונות, והציונים בלי סבלנות, וגם הי בולשביקים בלי ציונות וכלי סבלנות. הורם הרבנוני הזה אולי יוציא את הי ותיקים בארץ משאננותם. יש לנו אלף בעיות. מאה נוספות זה לא כל כך גורא. כולנו עם של עולים, ותיקים, חדישים — והעתידים לבוא.

עולים מרוסיה מגיעים ללוד: לכל היוונים, לא אותם הפנים